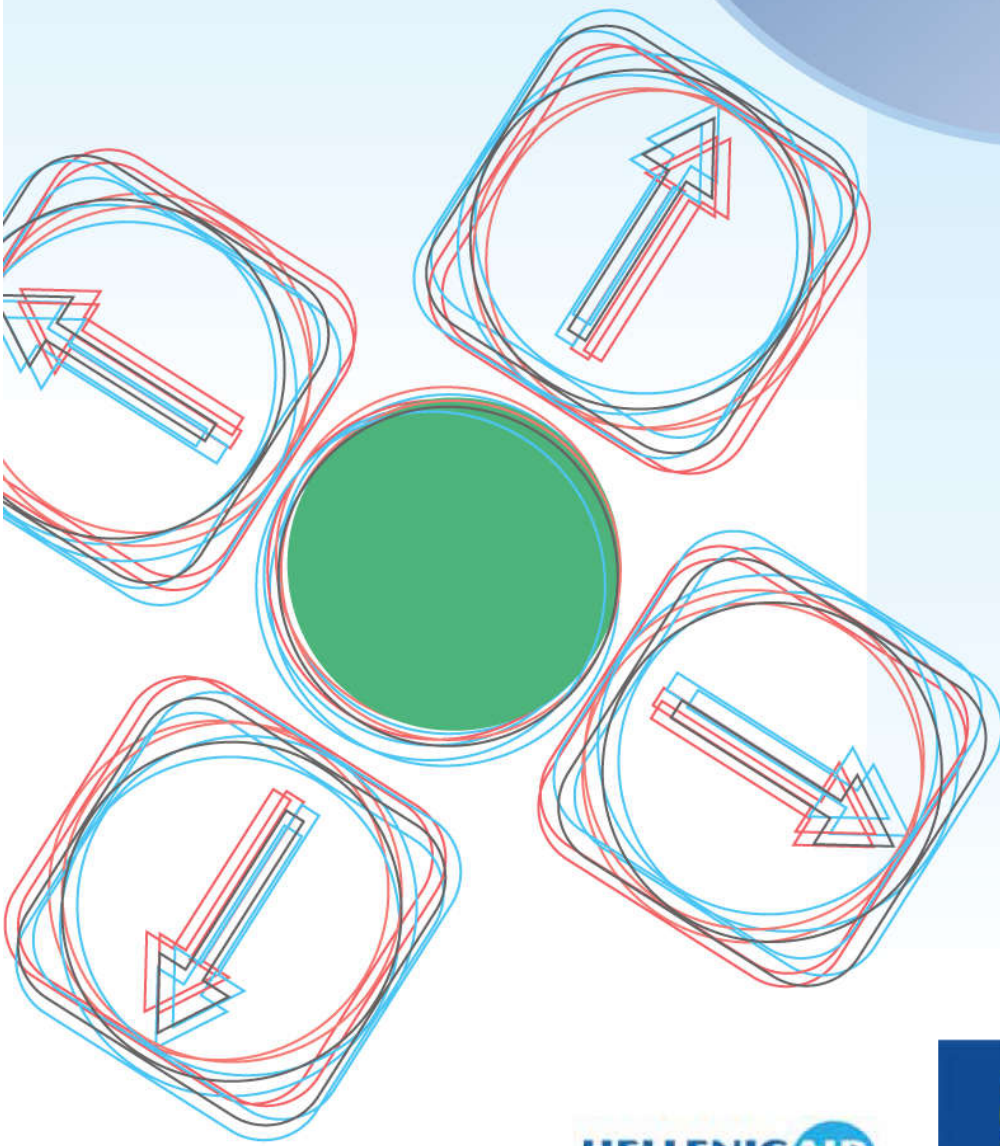

COMPASS

Ένα Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης
στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
για νέους/νέες

Ο ιστός της ζωής

Οι άνθρωποι είναι ένα μέρος του περιβάλλοντος – δεν βρίσκονται εκτός του περιβάλλοντος!

Θεματικές ενότητες	Περιβάλλον, Παγκοσμιοποίηση, Γενικά Ανθρώπινα Δικαιώματα
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 3
Μέγεθος ομάδας	10+
Διάρκεια	30 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Σε αυτήν τη δραστηριότητα, τα μέλη της ομάδας συζητούν αυθόρμητα για τις συνδέσεις που υπάρχουν μεταξύ των τροφών και δημιουργούν έναν παγκόσμιο ιστό τροφής. Οι συμμετέχοντες/ουσες διερευνούν: <ul style="list-style-type: none"> • την αλληλεξάρτηση ζώντων και μη ζώντων οργανισμών. • την αναπόφευκτη επίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον και τις συνέπειές της.

Σχετιζόμενα δικαιώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία. • Το δικαίωμα σε ένα υγιεινό περιβάλλον. • Το δικαίωμα στην ανάπτυξη
-------------------------------	---

Σκοποί	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποκτηθεί γνώση για την αλληλεξάρτηση ζώντων και μη ζώντων οργανισμών. • Να βοηθηθούν οι συμμετέχοντες/ουσες να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στα οικοσυστήματα. • Να αναπτυχθεί ο σεβασμός για την εγγενή αξία της ζωής.
---------------	--

Υλικά	<ul style="list-style-type: none"> • Ένα κουβάρι κλωστή ή σπάγκος. • Δυο ψαλίδια.
--------------	---

Οδηγίες

Αυτή η δραστηριότητα διαιρείται σε 2 μέρη: 1ο μέρος – «Η ύφανση του Ιστού της ζωής» & 2ο μέρος – «Η καταστροφή του» .

Μέρος 1ο

1. Ζητήστε από τους ανθρώπους να σχηματίσουν έναν κύκλο.
2. Εξηγήστε ότι αυτό που θα επιχειρήσουν είναι ένα μοντέλο του Ιστού της ζωής.
3. Αρχίζετε εσείς. Κρατήστε το κουβάρι στο χέρι σας και ονομάστε ένα φυτό, π.χ. «λάχανο».
4. Κρατήστε την άκρη του κουβαριού και πετάξτε το κουβάρι σε κάποιον/α άλλο/η στον κύκλο. Αυτός/ή το πιάνει και τώρα υπάρχει μια ευθεία γραμμή που συνδέει τους δυο σας.
5. Αυτός/ή θα πρέπει να ονομάσει ένα ζώο που να τρώει τα λάχανα, π.χ., την κάμπια.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΓΕΝ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΤΑ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 3

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

10+

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

30 ΛΕΠΤΑ

Κρατά έπειτα την κλωστή ή τον σπάγκο και ρίχνει το κουβάρι σε ένα τρίτο πρόσωπο στον κύκλο.

6. Αυτό το τρίτο πρόσωπο θα πρέπει να σκεφτεί ένα ζώο που να τρώει τις κάμπιες, π.χ., ένα πουλί ή, εάν ξέρει ένα συγκεκριμένο είδος πουλιού, μπορεί να το πει, λ.χ. η τσίχλα. Ρίχνει έπειτα το κουβάρι σε ένα τέταρτο πρόσωπο.
7. Συνεχίστε το παιχνίδι, έτσι ώστε το κουβάρι να περνάει από τη μια πλευρά του κύκλου στην άλλη, έως ότου δημιουργηθεί ένα δικτυωτό πλέγμα που να συμβολίζει τον «Ιστό της ζωής».

Μέρος 2ο

1. Πάρτε τα ψαλίδια και ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα παραγόντων και δραστηριοτήτων που πλήττουν τον «Ιστό της ζωής», π.χ., οι αυτοκινητόδρομοι που χτίζονται πάνω σε καλλιεργήσιμο έδαφος ή η υπεραλίευση του βακαλάου.
2. Για κάθε παράδειγμα που δίνεται, κόψτε τον ιστό σε κάποιο σημείο του.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Αρχίστε διερευνώντας το πώς αισθάνθηκαν τα μέλη της ομάδας βλέποντας τον Ιστό να καταστρέφεται και ωθήστε τους/τις έπειτα να μιλήσουν για το τι πρέπει να γίνει προκειμένου να προστατευθεί το περιβάλλον:

- Τι αισθανθήκατε βλέποντας τον Ιστό να καταστρέφεται βαθμιαία;
- Ήταν εύκολο να κατονομαστούν ζώα και φυτά; Πόσο γνωρίζει ο κόσμος φυσική ιστορία;
- Ποια ευθύνη έχουμε να προστατεύσουμε το περιβάλλον;
- Η ισορροπία της φύσης είναι πολύ σύνθετη και δεν είναι εύκολο να προβλεφθούν οι συνολικές συνέπειες της κάθε επιμέρους δραστηριότητας. Πώς είναι, λοιπόν, εφικτό να παίρνονται αποφάσεις για τη χρήση των γήινων πόρων; Παραδείγματος χάριν, σε ποια βάση μπορούμε να αποφασίσουμε την υλοτόμηση ενός δάσους ώστε το έδαφος να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για καλλιέργειες;
- Το Άρθρο 1 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα δηλώνει ότι «όλοι οι λαοί μπορούν, για τους δικούς τους λόγους, να εκμεταλλεύονται τον φυσικό πλούτο τους και τους πόρους τους». Αυτό σημαίνει ότι οι λαοί έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν το περιβάλλον;
- Εξαρτιόμαστε από το περιβάλλον για την τροφή μας και για τον αέρα που αναπνέουμε. Χωρίς υγιεινό περιβάλλον δεν θα μπορούσαμε να ζήσουμε, είναι προϋπόθεση για την επιβίωσή μας. Επομένως, είναι πρωταρχικό καθήκον μας να σεβαστούμε το περιβάλλον, το οποίο ωστόσο περιορίζει τα δικαιώματά μας –σε ό,τι αφορά τη χρήση του. (Με την ίδια έννοια έχουμε καθήκον να σεβόμαστε τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των άλλων, οι οποίοι περιορίζουν τα δικαιώματά μας ως ατόμων).

Ολοκληρώστε τη φάση αυτή με μian αυθόρμητη συζήτηση ιστοριών περιβαλλοντικής επιτυχίας. Δεν είναι όλα μάταια! Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι σε όλο τον κόσμο, που δραστηριοποιούνται στον αγώνα για την εξασφάλιση ενός βιώσιμου περιβάλλοντος με γνώμονα και τις μελλοντικές γενιές.

Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

Κάθε τροφική αλυσίδα που σχηματίζεται στη δραστηριότητα θα πρέπει να αναπαριστά τις πραγματικές ή πιθανές τροφικές σχέσεις. Παραδείγματος χάριν: χλόη - πρόβατα - άνθρωποι. Ή πλαγκτόν - φάλαινες. Ή πλαγκτόν - ρέγγες - γουρούνια (στα γουρούνια συχνά δίνεται ως τροφή ιχθυάλευρο) - άνθρωποι - τίγρη! Θυμηθείτε ότι όταν πεθαίνει ένα ζώο, τα βακτηρίδια αποσυνθέτουν το σώμα του και τα μεταλλικά στοιχεία του δεσμεύονται από τα φυτά. Κατά συνέπεια ο κύκλος της ζωής αρχίζει και πάλι. Δισεκατομμύρια τέτοιων κύκλων συνθέτουν τον Ιστό της ζωής.

- Προσπαθήστε να ωθήσετε τα μέλη της ομάδας να σκεφτούν όσο το δυνατόν περισσότερες διαφορετικές τροφικές αλυσίδες. Σκεφτείτε παραδείγματα από δασικές, ορεινές, ελώδεις, λιμνώδεις, παραποτάμιες περιοχές και θαλάσσιους βιότοπους. Ίσως χρειαστεί να ωθήσετε τη συζήτηση λέγοντας κάτι σαν «τώρα τα μεταλλικά στοιχεία περνούν στη θάλασσα και καταναλώνονται από το θαλάσσιο φυτοπλαγκτόν». Ή, προκειμένου να μετακινηθείτε από ένα θαλάσσιο οικοσύστημα σ' ένα χερσαίο, μπορείτε να πείτε «τώρα, ο γλάρος που έφαγε το καβούρι πέταξε προς την ενδοχώρα πάνω από τις καλλιέργειες, όπου και πέθανε». Εάν κάποιος/α δεν μπορεί να σκεφτεί τον επόμενο κρίκο στην αλυσίδα, μπορεί να συμβουλευτεί τα άλλα μέλη της ομάδας για προτάσεις.
- Στο 2ο μέρος, όταν κόβετε το νήμα, κάντε τυχαίες τομές σε διάφορα σημεία του. Οι πρώτες τομές δεν θα κάνουν μεγάλη διαφορά λόγω του τρόπου με τον οποίο τα νήματα διασταυρώνονται και συγκρατούν ενωμένο τον ιστό. Εντούτοις, καθώς θα κόβετε το νήμα σε περισσότερα σημεία, ο ιστός θα καταστρέφεται βαθμιαία και, τελικά, θα μείνετε με έναν σωρό νημάτων στο πάτωμα, που θα περιβάλλεται από έναν κύκλο ανθρώπων με μικρά, άχρηστα κομμάτια νήματος στα χέρια τους.
- Στο 2ο μέρος της δραστηριότητας θα πρέπει να είστε προετοιμασμένοι/ες για αμφιλεγόμενες απαντήσεις στην ερώτηση «τι καταστρέφει τον Ιστό;» Μερικοί άνθρωποι, π.χ. χορτοφάγοι, ενδέχεται να πουν ότι οι άνθρωποι που τρώνε κρέας βλάπτουν τον Ιστό. Πρέπει να αναγνωρίσετε την άποψή τους, αλλά και να ρωτήσετε τους άλλους παίκτες τι σκέφτονται σχετικά με αυτό. Εντούτοις, να είστε προσεκτικός/ή να μην ξεκινήσετε μια μεγάλη συζήτηση σε αυτή τη φάση. Τελειώστε το παιχνίδι πρώτα και αφήστε τη συζήτηση για το τέλος, στην ανασκόπηση και στην αξιολόγηση.
- Προσπαθήστε κατά τη συζήτηση να έχετε κατά νου τον στόχο της δραστηριότητας, δηλαδή την επίδραση της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον.
- Ο Ιστός είναι μια πολύ δυνατή εικόνα. Είναι, επομένως, ουσιαστικό να αφιερώσετε χρόνο σε μια, σύντομη έστω, συζήτηση για την πρόοδο που σημειώνεται αυτή την περίοδο στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Είναι καλό, επίσης, να αναφερθούν και περαιτέρω ιδέες για το τι άλλο μπορεί να γίνει, συμπεριλαμβανομένων αυτών που μπορούν να κάνουν οι ίδιοι/ες οι συμμετέχοντες/ουσες. Η κατάσταση του πλανήτη είναι πράγματι πιεστική, αλλά είναι σημαντικό ο κόσμος να μην αισθάνεται ανίσχυρος απέναντί της αλλά να βλέπει τον στόχο.
- Μπορείτε, αν θέλετε να διαβάσετε τις Βασικές Πληροφορίες πριν υποβάλετε ερωτήσεις για τη σχέση μεταξύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος.
- Είναι μια καλή δραστηριότητα για να γίνει με μια τάξη πρακτικής κατεύθυνσης.

Προτάσεις για συνέχεια

- Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αφετηρία για μια συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον. Παραδείγματος χάριν, θα ήταν καλή ιδέα να υπάρξει ένα ανθρώπινο δικαίωμα στο περιβάλλον, όπως υπάρχουν άλλα ανθρώπινα δικαιώματα; Έχει το περιβάλλον αξία πέραν της ωφελιμιστικής; Έχει νόημα να δοθούν δικαιώματα στα ζώα;
- Η ανάπτυξη με βιώσιμη χρήση των πόρων απαιτεί πολιτική βούληση, χρόνο, προσπάθεια και χρήματα. Σκεφτείτε, όμως, πόσα πολύ περισσότερα θα μπορούσαν να κάνουν όλα τα κράτη μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, της επιστημονικής έρευνας και των σχεδίων προστασίας του περιβάλλοντος, εάν δεν ξόδευαν τόσο μεγάλο μέρος από τους προϋπολογισμούς τους σε εξοπλισμούς και σε στρατιωτικές δαπάνες. Εάν η ομάδα θέλει να διερευνήσει αυτά τα ζητήματα περαιτέρω, θα μπορούσατε να κάνετε τη δραστηριότητα «λεφτά για ξόδεμα» (σελ. 191).
- Η ομάδα μπορεί, αν θέλει, να ερευνήσει τι συμβαίνει σε περίπτωση περιβαλλοντικής καταστροφής και λιμού, και όταν οι άνθρωποι πρέπει να εγκαταλείψουν το έδαφός τους. Η δραστηριότητα «The world turned up side down», στο Εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης Alien 93 (C/23), εξετάζει τη διάκριση και προωθεί την ενσυναίσθηση προς τα εκτοπισμένα άτομα.
- Εναλλακτικά, η ομάδα μπορεί, αν θέλει, να εξετάσει τον Ιστό των οικογενειακών σχέσεων ανά την υδρόγειο. Η δραστηριότητα «Tree of life» στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «All different all equal» θέτει το ερώτημα «από πού προερχόμαστε;» και

εξετάζει ζητήματα προσωπικής και εθνικής ταυτότητας.

Ιδέες για δράση

Αναμιχθείτε σε τοπικά περιβαλλοντικά προγράμματα. Μπορείτε να έρθετε σε επαφή με τη Youth and Environment Europe (YEE). Πρόκειται για μια οργάνωση «ομπρέλα», με περισσότερες από σαράντα περιφερειακές και εθνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις νεολαίας, που ασχολούνται με τη μελέτη και την προστασία της φύσης και του περιβάλλοντος σε όλη την Ευρώπη. www.ecn.cz/yee/

Συναντήστε μια τοπική περιβαλλοντική οργάνωση και ζητήστε από τα μέλη της να σας πουν περισσότερα για το πώς μπορεί κανείς να είναι ένας καταναλωτής φιλικός προς το περιβάλλον.

Συμπληρωματικές πληροφορίες

Στη φύση τα πάντα συνδέονται με τα πάντα. Όλα τα όντα, έμβια και μη, συνδέονται στο πλαίσιο κύκλων, όπως είναι, π.χ., ο κύκλος του άνθρακα και ο κύκλος του νερού. Οι τροφικές αλυσίδες είναι μέρος αυτών των κύκλων. Μια τροφική αλυσίδα αρχίζει, όταν ένα πράσινο φυτό χρησιμοποιεί την ενέργεια του ηλιακού φωτός, μεταλλικά στοιχεία από το χώμα και νερό για να κατασκευάσει τα θρεπτικά συστατικά που του χρειάζονται για να ζήσει και ν' αναπτυχθεί. Ένα φυτό, π.χ. ένα λάχανο, δεσμεύει τα μεταλλικά στοιχεία, και η ενέργεια που αποθηκεύεται στα φύλλα του προσλαμβάνεται με τη σειρά της από την κάμπια, η οποία τη μεταβολίζει για να ζήσει και να αναπτυχθεί. Δεδομένου ότι κάθε ζώο, στη συνέχεια, καταναλώνεται από κάποιο άλλο, η ενέργεια και τα μεταλλικά στοιχεία περνούν μέσω της τροφικής αλυσίδας. Όταν το ζώο στην κορυφή της τροφικής αλυσίδας πεθαίνει, το σώμα του αποσυντίθεται και το «τρώνε» τα βακτηρίδια. Τα μεταλλικά στοιχεία που υπήρχαν στο σώμα του προσλαμβάνονται από τα φυτά και μια νέα τροφική αλυσίδα αρχίζει.

Ημερομηνία κλειδί

22 Μαρτίου
Παγκόσμια ημέρα Νερού

22 Απριλίου
Ημέρα της Γης